

INHOUD

Dochter van	9
17 ^E EEUW	15
Nevabacka	17
Grensbewoners	32
18 ^E EEUW	53
De kapelaan	55
Johannes	75
Rechtsgeding	97
Boszuster	108
Brandnetels	125
19 ^E EEUW	149
Bittere kruiden	151
Schaduwzang	183
Brood en steen	193
Het vogelmeisje	210
20 ^E EEUW	257
Ongedierte	259
Kaarten	286
Sledetocht	307
De zomer met Doris	322
21 ^E EEUW	349
Verval	351
Inventarisatie	377
Instructies	394

Dochter van

Wanneer we de auto uitpakken zet ik de urn op de veranda-
tafel
schenk een glas Talisker in
Heel even
heb ik de neiging de dop van de urn te schroeven en er wat
in te gieten
jij was degene die me whisky heeft leren drinken
Maar ik hef gewoon het glas naar de avondzon
het gazon voor het huis geel van de paardenbloemen
seringen en gebroken hartjes naast de houtschuur
Dat is nu allemaal van mij
want jij leeft niet meer

En ik woon hier zo ver vandaan
hoe ga ik dit redden
hoe zal dat gaan
met het bos en de grond
ik weet niets
kan niets
en ben van niemand

als je de laatste vossenbessenjam opeet die je moeder ge-
maakt heeft
dan ben je niet langer de dochter van iemand

Deze boerderij is nooit
mijn zomerparadijs geweest
zoals voor jou wel het geval was
toen jij klein was
Jij had hier nog herinneringen
vriendschapsbanden met
mensen dieren grond
daar ging je dansen
daar kampeerde je met je achternichtje
daar nam je aan skiwedstrijden deel
jij wees, ik luisterde met een half oor
Je hebt hier nooit gewoond
maar je hoorde hier wel

Ik weet niet eens waar de sleutel van de kelder is
waarom de radiatoren zo raar tikken
wanneer de bibliobus komt
wie je moet bellen om het dak te laten repareren

Maar
jij hebt een lijst nagelaten
instructies
Met het oog op
voor het geval dat
voor wanneer het misschien nodig mocht zijn

Drie maanden voor je dood
was je hier en
schreef je in het logboek
Bedankt voor alles lieve boerderij

Deze plek was zo belangrijk voor je
ik wil begrijpen waarom

Jouw vaste gewoonten zitten in de muren
voorzichtig voer ik de mijne in
ik wrik
ik verplaats
ik verschuif
Verontschuldig me wanneer ik de keuken reorganiseer
jij had jouw systemen
die mocht niemand verstoren
dan werd je woest
Ik probeer mezelf te troosten met de gedachte dat je het
fijn zou vinden dat ik hier ben
(ja, toch?)
Ik haal je kleren uit de kasten
maar kan het niet over mijn hart verkrijgen ze weg te doen
en breng ze naar de schuur
die scheef staat, met afbladderende verf en een kapotte ruit
nog iets waar ik wat aan moet doen

Je rubberen laarzen kan ik gebruiken
en Doris' oude jas
Otto's rugzak uit de oorlog hangt aan zijn haak
naast de mangelplank met het jaartal 1683 in cursieve cijfers
en een handboor met een hoornen handvat
De lakens op het bed hebben nog jouw geur
en oma's monogram

Dit is de eerste keer dat ik in deze streek rondloop
zonder jou
zonder een oudere generatie
het dialect bekend in mijn oren maar niet in mijn mond

Wanneer ik een lekke band krijg
bel ik de autogarage in het dorp
(het nummer heb jij genoteerd op een briefje
dat naast de vaste telefoon hangt)

De man aan de lijn zegt
'Jij bent van Nevabacka, toch?'
Hoewel ik niet dezelfde achternaam heb als jij
en geen van ons Nevabacka heet

Wanneer ik bij de bakker naar binnen stap
om een sandwichtaart te regelen voor de begrafenis
zegt de vrouw achter de toonbank
nog voor ik mijn bestelling heb kunnen plaatsen
'Je kunt wel zien van wie jij de dochter bent'

Wanneer ik naar de stad rij om voor de kinderen
nieuwe matrassen te kopen
wil de man van de meubelzaak weten hoe het komt
dat die naar Nevabacka moeten
'Eva-Stina heb ik wel gekend, hoor'
Jullie hebben in 1967 samen vakantiewerk gedaan

Draden strekken zich in alle richtingen uit
Wortels die ik nooit heb opgemerkt wanneer jij erbij was
je belemmerde als het ware het zicht
Maar nu zijn ze duidelijk te zien, schitterend helder
nu ik de oudste ben
en degene die de dingen moet voortzetten
de draden moet vasthouden
tot de volgende generatie het overneemt

De hand van de tienjarige in de mijne
wanneer de urn in de grond wordt neergelaten
de zesjarige op de knieën naast het gat
volgt oma met zijn blik
wanneer ze verdwijnt
in de aarde

Er is iets in de grond hier
wat jou kent
en nu kennismaakt met mij

snuffelend

Ik loop door de geschiedenis
op de weg die mijn voorouders hebben gebaad
langs steenmuren die ze hebben gestapeld
schuren die ze met hooi hebben gevuld
eesten die ze hebben opgetrokken
akkers die ze hebben bebouwd
jaar na jaar na jaar na jaar
De sporen van hun levens
groeien dicht
storten in
worden verborgen door rijshout en opslag en mos

ik loop door de lichte juninacht
met de smaak van Talisker in mijn mond
het ruikt naar gemaaid hooi
pas geogste aardappels
teerwinning en midwintersneeuw

mijn stappen weerklinken tegen de grond
en die luistert
en die fluistert
ik ken jouw stappen
ik weet van wie jij de dochter bent

I7E EEUW

*Allen leven zij en moeten leven
en ieder geeft van zijn leven aan ieder en leent aan ieder zijn licht
en ieder verbergt voor ieder zijn licht en leeft van en op iedereen
en dat is geen goed en dat is geen kwaad
Het is slechts*

GUNNAR EKELÖF

Nevabacka

Aan een soldaat in de westelijke helft van het rijk was als beloning voor trouwe dienst door de staat een keuterij in het oosten toegezegd. Hij stak met een vaartuig de zee over naar de jonge stad Gamlakarleby, volgde een riviertje en kwam in een dorpje aan. Een kerk had je er niet, en de hele nederzetting, verspreid over een groot gebied, telde niet meer dan vijftien schoorstenen. Hij zocht vragend zijn weg, en de mensen die hij tegenkwam spraken zijn moedertaal, Zweeds, maar er waren er ook bij die Fins spraken.

Helemaal aan de oostelijke rand van de gemeente lag de grond die hij nu mocht cultiveren. Hij wist dat hij het eigenlijke huis zelf moest bouwen, maar dat deerde hem niet. Het bos waar hij doorheen liep was dicht en donker, totaal anders dan de loofbossen waaruit hij afkomstig was. Hier was hout voor een solide huis. De boomtoppen ruisten als de zee die hij was overgestoken toen hij ten strijde trok. Hij had in de oorlog zijn mannetje gestaan, en vertrouwen en respect afgedwongen van officieren en andere soldaten. Maar hij was niet geboren om te doden en te plunderen. Hij was geboren om een spade, een houweel en een ploeg vast te houden. Terwijl hij rondtrok, kon hij de gereedschappen in zijn hand voelen.

Hij overnachtte in het bos, maar vervolgde zijn weg voordat de dageraad aanbrak. Toen hij de heuvel bereikte waar hij zijn boerderijtje mocht bouwen, was het vroeg in

de ochtend. De vollemaan hing laag boven de boomtoppen, witbleek afstekend tegen de lichte voorjaarshemel. Ze was nog eerder opgegaan dan de zon zelf. Hij bleef een hele poos staan om uit te kijken over het terrein. De bomen stonden dicht opeen en aan de voet van de helling stroomde een beek, breed en borrelend van smeltwater. Hij zag al voor zich waar het huis moest komen te staan, en waar hij zijn eerste akker zou aanleggen. Hij kon water uit de beek halen, voordat hij eraan toekwam een put te graven. Brandstof leverde het bos meer dan genoeg. Hier was alles wat een man als hij nodig kon hebben. Dit was maagdelijke grond, en hij was er klaar voor om die te bedwingen, er zijn zaad in te zaaien en hem vruchtbaar te maken. Hij zou net zo nijver zijn als de meimaan en vóór de zon opstaan om zijn werk te doen. Nevabacka – moerasheuvel – heette het stuk grond, omdat het 't enige hoger gelegen deel was in een drassig terrein met veel veengebieden. In deze streek waren veel van de plaatsnamen een mengeling van Fins en Zweeds, en soms nog meer talen. En zoals de gewoonte was, zou hij voortaan naar zijn boerderij worden genoemd. Matts Mattsson Rask werd nu Matts Mattsson Nevabacka.

Hij was een taaie, hardwerkende man, Matts Nevabacka. Hij kapte rijzige sparren en bouwde boven op de heuvel zijn eigen keuterij, bestaande uit één vertrek met een flinke haard die de kamer zelfs op de koudste winterdagen warm hield. Door naast het huis een stuk grond af te branden maakte hij een akker die geschikt was voor het verbouwen van graan. Hij zaaide zijn eerste oogst, bescheiden van omvang, maar hij wist dat hij nu de mogelijkheid had om een zelfstandig man te worden. Zijn eigen leven in te richten, waarbij hij het voor het zeggen had en de dingen niet werden bepaald door officieren of koningen. Nooit zou hij nog orders opvolgen, nooit zou hij zijn leven op het spel zetten voor de grillen van een ander. Hij zou dat leven gebruiken

zoals het hem goeddunkte. Er zat blijdschap in elke klap die hij met zijn bijl uitdeelde, in elke schep met zijn spade en haal met zijn pikhouweel.

Maar het bos was geen gemakkelijke tegenstander. Het bood weerstand. De bomen waren harsig, en taai om te kappen. De wortelstronken wilden niet uit de akker omhoog, hoe hij ook wrikte. En de grond bestond uit steen, steen en nog eens steen. Hij droeg de stenen weg, stapelde er rond zijn akkertje muren van, en wanneer hij 's avonds in slaap viel, droomde hij over stenen. Hij groef en wrikte de wortels los die zich met een bijna levende kracht aan de stenige bodem vastklampten.

Hij was tevreden geweest met het alleen-zijn, hij had daar zelfs de voorkeur aan gegeven na het gedwongen samenzijn van het soldatenleven. Maar nu ontkiemde er een nieuwe wens in zijn hart: hij droomde van een zoon die hem zou kunnen bijstaan in het werk. Misschien twee zoons, sterk en bekwaam moesten ze zijn, met hun hulp zou dat bos vast zwichten voor zijn wil. Met zoons aan zijn zijde zou het net zijn of de stenen uit de modderige grond omhoogvlogen.

Maar hij had geen zoons en hij had geen vrouw, en er was in deze uithoek gebrek aan vrouwspersonen. De dichtstbijzijnde nederzetting telde slechts twee schoorstenen en helemaal geen vrouwen in de huwbare leeftijd. En Matts had geen tijd om markten af te struinen of andere plekken waar hij misschien een geschikte vrouw kon vinden.

Toen bedacht hij dat er niet ver van zijn boerderijtje een vrijwel boomloos stuk veen lag. Het lag noordelijk en hij kwam daar niet graag. Er was iets wat hem in de gaten hield wanneer hij dicht in de buurt van het veen kwam, daar was hij van overtuigd. Het was geen ketterij als je dat zei: in het bos huisden andere bewoners dan dieren en vogels. De mensen in de streek hielden hen te vriend of bleven uit de buurt, al naargelang wat het moment of de gewoonte ge-